

УДК 336.71(477)

А. О. Касич,
 д. е. н., проф., завідувач кафедри менеджменту,
 Київський національний університет технологій та дизайну
 ORCID ID: 0000-0001-7019-1541
 О. О. Підкуйко,
 к. держ. упр., доцент кафедри менеджменту,
 Київський національний університет технологій та дизайну
 ORCID ID: 0000-0002-5526-5941
 І. М. Коротенкова,
 студентка кафедри менеджменту,
 Київський національний університет технологій та дизайну
 ORCID ID: 0000-0002-3516-5775

DOI: 10.32702/2306-6814.2020.4.35

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

A. Kasych,
 Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of Management Department,
 Kyiv National University of Technology and Design
 O. Pidkuiko,
 PhD in Public Administration, Associate Professor of Management Department,
 Kyiv National University of Technology and Design
 I. Korotenkova,
 student of Management Department, Kyiv National University of Technology and Design

THE ROLE OF STATE BANKS IN DEVELOPMENT NATIONAL ECONOMY

У статті розглядаються особливості функціонування державних банків та їх вплив на розвиток національної економіки. У банківській системі окрім державних банків функціонують ще і банки за участю держави. Узагальнення ролі державних банків та масштабів їх впливу здійснено з урахуванням висновків провідних вчених та зроблено висновок щодо важливості виконання ними своїх основних функцій у бідних країнах. Ключові характеристики діяльності державних банків було згруповано у розрізі їх функціонального призначення, змісту операційної стратегії, важливості фінансової стабільності та якості управління. Проведено аналіз результативності діяльності та ролі державних банків в Україні. Зауважено, що в Україні відбулось підвищення рівня монополізації та консолідації на ринку банківських послуг, що має ряд позитивних характеристик, однак загалом цей процес має дискусійний характер. Негативним в Україні також був досвід створення Банку розвитку, який функціонував як Український банк реконструкцій та розвитку. Вивчення зарубіжного досвіду створення та забезпечення функціонування таких банків свідчить про їх важливість, особливо в контексті фінансування інноваційних проектів. Окреслено головні цілі функціонування державних банків в Україні задля забезпечення позитивних вторинних ефектів їх діяльності у реальному секторі економіки, конкретизовано напрями спеціалізації окремих державних банків.

The article deals with peculiarities of functioning of state banks and their influence on the development of the national economy. In addition to state-owned banks, the state-owned banks also operate in the banking system. The generalization of the role of state-owned banks and the extent of their impact has been made taking into account the conclusions of leading scientists and the

conclusion is drawn about the importance of fulfilling their basic functions in poor countries. The importance of state-owned banks in times of crisis was especially relevant, as their key functions allowed for a number of important financial and economic effects, including filling in gaps in the supply and demand of credit resources, fulfilling a countercyclical role, and promoting economic stability. The key characteristics of state-owned banks' activities were grouped in terms of their functional purpose, content of the operating strategy, importance of financial stability and quality of management. Among the key issues explored are: the leverage of banks on economic development through corporate innovation financing through government loans; cyclical development of state banks and function of development banks. The analysis of the performance of the activity and the role of state-owned banks in Ukraine. It is noted that in Ukraine there has been an increase in the level of monopolization and consolidation in the banking market, which has a number of positive characteristics, but in general this process is debatable. Also negative in Ukraine was the experience of establishing a Development Bank, which functioned as the Ukrainian Bank for Reconstruction and Development. Studying the foreign experience of setting up and operating such banks proves their importance, especially in the context of financing innovative projects. The main goals of functioning of state-owned banks in Ukraine to provide positive secondary effects of their activity in the real sector of economy are outlined, directions of specialization of individual state-owned banks are specified.

Ключові слова: державний банк, банк з державною участю, характеристики, функції, антициклічна роль, фінансова стабільність.

Key words: state bank, bank with state participation, characteristics, functions, countercyclical role, financial stability.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток ринкових відносин передбачає скорочення державного сектора в усіх секторах економіки, в тому числі в банківському. Однак в Україні кількість державних банків, після націоналізації Приватбанку, навіть збільшилась до 4-х установ. Така ситуація вимагає дослідження не лише причин збільшення присутності держави у банківському секторі, а й ролі банків у розвитку національної економіки.

Функціонування держави у банківському секторі не лише через Національний Банку, а й через ряд інших державних установ, безумовно, позначається на його стабільності та надійності, а з іншої точки зору — свідчить про системні проблеми функціонування комерційних банків. Безумовно, шляхом створення банків з державною участю, держава спроможна забезпечити фінансування розвитку тих галузей та секторів, які є непривабливими для приватного капіталу або занадто ризикованими, наприклад, сільського господарства, стратегічних галузей промисловості.

Неоднозначною є й практика фінансування державних банків в період економічної кризи: з одного боку, вони отримують кредити під низький відсоток та забезпечують тим самим ліквідність економіки, а іншого боку, така практика ставить державні банки в вигідне становище порівняно з комерційними, що є порушенням законів конкуренції.

У світовій практиці розвинених країн роль держави в банківському секторі часто обмежена. Найчастіше держава у банківському секторі присутня через Центральні банки, які забезпечують регулювання фінансової системи загалом чи Банки розвитку, які

сприяють активізації інвестиційно-інноваційних процесів у країні. Пайова участь у фінансових інститутах характерно більшою мірою для країн, що розвиваються.

Остання глобальна фінансова криза актуалізувала питання дослідження ролі державних банків у розвитку економіки, а тому окреслена проблема є актуальною і не лише для банківського сектора України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Оскільки державні банки є потужною складовою банківської системи України, теоретичні та практичні питання діяльності державних банків широко досліджуються у вітчизняній літературі. Питаннями проблем діяльності державних банків в Україні займалися такі науковці: Є.С. Гарбар, Л.О. Ковриженко, В.Г. Костогриз, В.В. Оніщенко та ін. Зокрема в роботах Є.С. Гарбар [1] досліджувались альтернативи для капіталізації банків на час нестачі грошових ресурсів. Л.О. Ковриженко [3] досліджує іноземний досвід функціонування державних банків, аналізує їх позитивні й негативні характеристики. У роботах В.Г. Костогриза [4] визначено ключові проблеми державних банків у сучасних умовах. Запропоновані напрями підвищення фінансової стабільності банків з державною часткою. В роботах В.В. Оніщенко [5] досліджувались тенденції кредитної та депозитної діяльності державних банків.

Проте, враховуючи нестабільність економічного розвитку України та глобальні виклики, які існують у фінансовому секторі, виникає необхідність дослідження переваг та недоліків функціонування вітчизняних

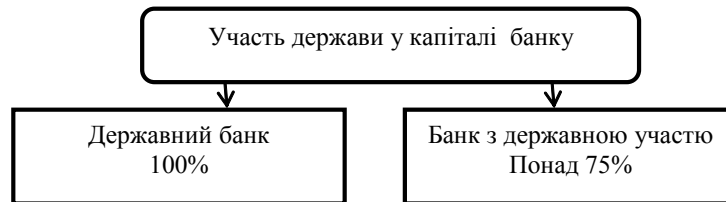

Рис. 1. Співвідношення участі держави у капіталі банків

державних банків та осмислення ролі, яку вони повинні виконувати у економічній системі.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає у дослідженні ролі державних банків у розвитку національної економіки, визначенні переваг та недоліків їх функціонування та обґрунтування стратегічних орієнтирів їх діяльності в майбутньому.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Діяльність державних банків в Україні регламентується Законом України "Про банки та банківську діяльність" [2], згідно з яким державний банк — це банк, сто відсотків статутного капіталу якого належать державі.

Державний банк — це банківська установа, метою діяльності якої є не отримання прибутку, а виконання функцій фінансових агентів уряду при реалізації програм соціально-економічного розвитку, в якому 100% статутного капіталу належить органам державної влади, який в управлінні підпорядкований цим органам, рівень контролю держави над яким визначається відповідними нормативними актами [6, с. 28].

Окрім державних банків в економіці функціонують банки з державною участю, тобто банки над активами яких органи державної влади або державні підприємства здійснюють прямий чи опосередкований контроль;

у капітал яких держава входить прямо чи опосередковано на постійній чи тимчасовій основі в різних частинах та, відповідно, з різною метою [6, с. 28]. Зобразимо це співвідношення графічно (рис. 1).

Отже, особливої різниці між поняттями "державний банк" та "банк з державною участю" немає.

Нині в Україні функціонує 4 державних банки — АТ "Ощадбанк", АТ "Укресімбанк", АБ "Укргазбанк", АТ КБ "Приватбанк". На 01.11.2019 року в Україні нараховується 77 банків. Тобто частка державних банків за кількістю становить майже 5%, однак за величиною активів їх присутність складає 54,2%. Тобто роль державних банків у розвитку економіки є значимою, а отже, необхідно детально проаналізувати їх вплив на процеси кредитування, інвестування, забезпечення фінансової стабільності тощо.

Питання дослідження ролі державних банків не є новими для вчених, у тому числі зарубіжних, однак його актуалізація відбулась у зв'язку з глобальним та багатогранним характером економічної кризи 2007—2009 рр., під час якої не лише фізичні особи, а й потужні господарюючі суб'єкти потребували фінансової підтримки з боку держави. Саме тому відбулося суттєве зростання інтересу до державних банків, особливо в контексті тієї важливої ролі, яку вони відіграють у забезпеченні антициклічності фінансування, коли при-

Таблиця 1. Ключові компоненти та характеристики діяльності державних банків

Функціональне призначення	Операційна стратегія
1. Спрямування фінансових ресурсів на регіони, сектор чи клієнтів, які мають найбільшу потребу та найвищий рівень віддачі	1. Поєднання оптимального співвідношення державного та приватного фінансування
2. Відповідальність за дотриманням соціальних та екологічних стандартів	2. Ретельний вибір напрямів та форм інвестування
3. Орієнтація на довгострокову перспективу та антициклічне фінансування	3. Формування внутрішньої системи оцінювання та моніторингу здійснюваної політики та інвестиційних рішень із застосуванням процедур дью діліджанс
4. Підтримка стратегії розвитку національної економіки	
Фінансова стабільність	Якісне управління
1. Забезпечення пріоритетності результатів розвитку над прибутковістю	1. Політика прозорості (автоматичне розкриття інформації, доступ до інформації)
2. Забезпечення реінвестицій будь-яких прибутків	2. Забезпечення доступу груп громадянського суспільства до процесів прийняття рішень
3. Обґрунтованість операцій, здійснюваних за рахунок державних коштів	3. Ізоляція від неправомірного політичного тиску уряду
4. Максимальне заохочення персоналу на досягнення загального блага.	4. Формування потужної системи підзвітності (незалежні оцінки, механізми подання скарг тощо)

Джерело: [15].

Таблиця 2. Аналіз охоплення ринку банківських послуг державними банками станом на 01.10.2019

Банк	Капітал		Активи		Кредитний портфель		Залучені кошти	
	Обсяг, млн грн	Частка ринку, %	Обсяг, млн грн	Частка ринку, %	Обсяг, млн грн	Частка ринку, %	Обсяг, млн грн	Частка ринку, %
ПАТ КБ «Приват-Банк»	47195	25,4	287610	20,9	59767	5,7	240414	20,2
АТ «Ощадбанк»	18750	10,1	209779	15,3	65146	6,2	191030	16,1
АТ «Укресім-банк»	9977	5,4	143216	10,4	62833	6,0	133239	11,2
АБ «Укргазбанк»	6419	3,5	104438	7,6	40811	3,9	98020	8,3
Усього по банківській системі	186051	100	1373584	100	1051680	100	1187533	100

Джерело: [8].

ватний капітал має обмежені можливості. У переважній більшості розвинених країн мова в таких умовах йде про створення державних банків розвитку. За даними Світового банку частка державних банків складає 25% від загальної величини банківських активів у світі [15].

Масштаби впливу державних банків традиційно є дискусійним питанням серед фахівців. Так, безумовно, як зазначається в роботі [17] роль держави була визначальною під час створення фінансових інститутів у країнах Східної Азії, забезпеченні платоспроможності фінансових установ, створенні умов для підвищення стабільності економіки. Однак, як зазначає Дж. Стігліц [17], успіх втручання не є завжди однозначним. Зокрема, загального зниження відсоткових ставок за кредитами не відбувається, оскільки державні банки фінансують за зниженими ставками окремі важливі підприємства чи сектори економіки — саме такий висновок зроблено в роботі [16] за результатами емпіричних досліджень. Основні закономірності, які відслідковуються вченими [13] та характеризують ситуацію, такі: державна власність на банки зберігається в багатьох країнах світу; присутність держави у банківському секторі є вищою у країнах з низьким рівнем доходу на душу населення, нерозвиненою фінансовою системою; уповільнення подальшого розвитку фінансового сектора. Загальний висновок, який зробили вчені, досліджуючи державну власність у банківському секторі впродовж десятиліть ХХ ст., досить промовистий: державна власність на банки затримує фінансовий та економічний розвиток, особливо у бідних країнах.

Зазначене питання знову актуалізувалось під час кризи 2007—2009 років, коли бізнес звернув свої погляди до держави, передусім, щодо забезпечення фінансової підтримки; коли малі фінансові установи, що надавали невеликі позики виявились більш стійкими порівняно з потужними банками, які надавали значні кредитні ресурси економіці. Глобальна економічна криза носила, передусім, фінансовий характер, а отже питання ролі державних банків знову набуло актуальності. Серед ключових питань досліджуються: важелі впливу банків на економічний розвиток через фінансування корпоративних інновацій за рахунок державних позик [10]; циклічність розвитку державних банків [12] та функції банків розвитку [14].

Збереження потреби в економічній системі у державних банках зумовлена тим, що комерційний фінансовий сектор не в повній мірі здатен забезпечити швидкий економічний розвиток на постійній основі. Державний банківський сектор доповнює комерційний забезпечуючи:

— спрямування фінансів на розвиток важливих секторів чи регіонів;

— вибудовування фінансового сектору шляхом заповнення прогалин у попиті та пропозиції кредитних ресурсів;

— виконання антициклічної ролі та сприяння тим самим економічній стабільності;

— поліпшення соціальних стандартів.

Ключові компоненти та характеристик діяльності державних банків представлено в таблиці 1.

Оскільки державні банки виконують роль фінансових каналів проникнення державницької політики (фінансової, грошово-кредитної, інвестиційної, бюджетної) у реальний сектор економіки, їх частка у банківській системі країни є важливим показником. Для прикладу, частка державних банків Німеччини становить 20%, Бразилії — близько 40%. Це означає, що державний сектор в банківській системі відіграє важливу роль у фінансовій системі країни [3].

Країни з більшими частками держави у банківському секторі, як правило, мають менш розвинуті економічні та фінансові системи. Значна частка державної власності в країнах з нижчими рівнями економічного розвитку призводить до повільнішого розвитку фінансово-кредитної системи та слабшого економічного зростання.

Саме в такому контексті слід розглянути роль державних банків в Україні.

Глобальна фінансова криза значною мірою вплинула на економіку України, вторинні ефекти якої вплинули на фінансовий сектор. Через банкрутство 50 банків в 2014—2015 роках банківська система України втратила 230 млрд грн або 9% ВВП України, а загальна кількість банків скоротилась до 77 установ. Головною подією останніх років було входження до структури державних банків ПАТ КБ "Приватбанк". Незважаючи на проблеми у забезпеченні фінансової стійкості, ПАТ КБ "Приватбанк" через масштаби своєї діяльності продовжує залишатись стратегічним. Участь держави у капіталі ПАТ КБ "Приватбанк", водночас забезпечує основу для стабільного функціонування банківської системи. Стратегічну роль ПАТ КБ "Приватбанк" для держави підтверджують факти докапіталізації Банку на 107 млрд грн у грудні 2016 року, на 9,8 млрд грн — у лютому 2017 року і на 22,5 млрд грн — влітку 2017 року і 16 млрд — у грудні 2017 року. Проведена докапіталізація призвела до зростання розміру регулятивного капіталу майже в 5 разів, зростання нормативу достатності капіталу на 4,46%. Показники фінансової стійкості банку теж показують знач-

ну тенденцію до зростання. Це означає, що зростання капіталу банку значно підвищує його фінансову стійкість банку, а отже, банківського сектора України. З іншого боку, таку підтримку державою окремого банку можна віднести до недоліків.

Для характеристики рівня концентрації державних банків використаємо такі показники, як власний капітал, активи, кредитний портфель, обсяг залучених коштів. Проведемо аналіз охоплення ринку банківських послуг державними банками станом на 1.10.2019 року (табл. 2).

Представлені дані свідчать про підвищення рівня концентрації державних банків, а отже, відбувається підвищення рівня монополізації на ринку банківських послуг, що є негативним явищем у ринкових умовах. Така ситуація зумовить посилення ринкової значущості системно важливих державних банків та ускладнення умов функціонування для інших банків.

До недоліків функціонування банківського сектора впродовж останніх років можна віднести збитковість, великий обсяг неякісних кредитів, а для державних банків — неефективне використання бюджетних коштів, розвиток корупції, неефективний менеджмент, що у комплексі підвищує рівень ризикованості.

До позитивних характеристик функціонування державних банків в Україні слід віднести виконання ними соціальних функцій, тобто створення відділень у віддалених регіонах, у тому числі вздовж лінії розмежування на Донбасі. Однак цього замало, оскільки головна функція банківського сектора загалом — це кредитування економіки на умовах, коли бізнес є зацікавленим у здійсненні позик та спроможним їх обслуговувати та повертати. В Україні ж складається ситуація, коли пошук комбінаторних характеристик інституційної основи функціонування банківської системи не призводить до вирішення принципового питання — здешевлення кредитних ресурсів. Певні зрушення у цьому питанні намітились лише на початку 2020 року, однак до реального запуску потужного кредитування економіки справи ще не дійшли.

Негативним в Україні виявився й досвід створення Банку розвитку. Український банк реконструкції та розвитку було створено у 2004 році для фінансової підтримки інвестиційних проектів. Він мав стати головним інструментом кредитування "стратегічних галузей" української економіки, але не досягнув жодних успіхів, і в 2016 році був проданий китайському інвестору [3].

Для України був цікавий досвід Південної Кореї, яка змогла не просто відновити зруйновану війною економіку, а й перетворитися з відсталої аграрної країни в лідера світових технологій. Серед ключових факторів успіху стратегії зростання, заснованої на швидкому захопленні великих часток у різних сегментах світового ринку, називають державну політику підтримки пріоритетних галузей промисловості. Одна з найважливіших складових — забезпечення фірм, що інвестують у ці галузі, дешевими і довгостроковими фінансовими ресурсами. Мета — не тільки інвестувати в передові технології і створити масштабні виробництва, конкурентні на світовому рівні, але також підтримати ці компанії протягом тривалого періоду, коли вони набувають і роз-

ширюють частку ринку. Це досягалося шляхом створення банків розвитку.

Вчені звертають увагу, що в майбутньому банки розвитку крім надання дешевого кредиту повинні все більше ставати "навчаються організаціями" і "банками знань" для своїх клієнтів [1].

Нові банки розвитку створюються в Великобританії, Франції, Боснії і Герцеговині, Індії, Малаві, Мексиці, Монголії, Мозамбіку, Сербії, Омані, Таїланді, Болгарії, Анголі та інших країнах.

Більшість урядів змогли переконатися, що банки розвитку є найбільш ефективними інструментами для просування пріоритетних проектів у виробничих секторах, інфраструктурі, сфері послуг, а також у соціальній сфері. Але найбільшу роль банки розвитку відіграють як інструменти промислової і технологічної політики.

Таким чином, діяльність вітчизняних державних банків у порівнянні із світовою практикою має ряд суттєвих недоліків, серед яких: неузгодженість місії банків з їх фактичною діяльністю, відсутність чіткої спеціалізації бізнесу; нарощування обсягів діяльності внаслідок наявності неринкових конкурентних переваг; неефективність розподілу кредиту та високий обсяг збитків; корупційні ризики [9].

На нашу думку, до головних цілей державних банків повинні відноситися:

- 1) кредитування інфраструктурних проектів, пріоритетних галузей або спеціальних регіональних проектів в рамках загальнонаціональних програм (вирівнювання розвитку) (банки розвитку);
- 2) системна підтримка розвитку експорту (передусім тих же пріоритетних галузей), а також імпорту технологій (для модернізації базових і розвитку пріоритетних галузей) (експортно-імпортні банки);
- 3) фінансування МСП, мікрофінансування (соціальні банки).

ВИСНОВКИ

Висока питома вага банків з державним капіталом на даному етапі розвитку країни надає державі можливість розставити пріоритети в розвитку і переорієнтувати кожний з банків на певні цілі: АТ "Ощадбанк" — як ощадного банку для населення та банку, що обслуговує малий та середній бізнес, АТ "Укресімбанк" — на експортно-імпортних операціях та обслуговуванні міжнародних державних угод, ПАТ КБ "ПриватБанк" — на фінансовому забезпеченні проектів інноваційного розвитку. Поза увагою держави залишилась ніша з державної підтримки малого та середнього бізнесу. Однак виконання банками зазначених функцій, не зважаючи на вирішальну роль держави, носить фрагментарний характер та не забезпечує вирішення проблем у межах зазначених напрямів. Нагальною потребою для всіх банків є зміцнення якості корпоративного управління, відокремити наглядові органи від політичного впливу.

Загалом провівши дослідження ролі державних банків у розвитку національної економіки слід зазначити перехідність цього етапу та реальну потребу зменшення присутності держави у банківському секторі, що дасть можливість розвивати банківську систему на принципах конкуренції та прозорості.

Література:

1. Гарбар Є.С. Альтернативні шляхи капіталізації банку під час значного дефіциту грошових ресурсів. Вісник Хмельницького національного університету. 2015. № 2. Т. 2. С. 35—39.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. Ковриженко Л.О. Державні банки: міжнародний досвід та перспективи для України. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. № 2 (1). С. 126—128.
4. Костогриз В.Г. Державні банки у системі забезпечення фінансової стабільності банківського сектору України. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка, 2018. Вип. 1. С. 335—341.
5. Оніщенко В.В. Аналіз діяльності державних банків в Україні. Вісник СумДУ. Серія "Економіка". 2012. № 2. С. 186—192.
6. Оніщенко В. В. Банки з державною участю в банківській системі України: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 — гроші, фінанси і кредит. Суми: ДВНЗ "АБС НБУ", 2012. С. 333.
7. Річний фінансовий звіт за 2016—2017 роки. Офіційний сайт ПАТ "ПриватБанк". URL: www.privatbank.com.ua
8. Сайт Міністерства фінансів. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2019/>
9. Солодовнік О. О. Позиціонування державних банків на ринку банківських послуг України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 27 (2). С. 110—114.
10. Bian B., Haselmann R., Viga V., Weder di Mauroc B. 2017. Government Ownership of Banks and Corporate Innovation, 50 p.
11. Bruck, N. 1998. The Role of Development Banks in the Twenty-First Century. Journal of Emerging Markets 3: 39—67.
12. Ernani T., and Zeidan R. 2016. The life-cycle of national development banks: The experience of Brazil's BNDES, The Quarterly Review of Economics and Finance, 62, 97—104.
13. La Porta R., Lopez-de-Silanes F. and Shleifer A. 2002. Government Ownership of Banks. Journal of Finance 57: 265—301.
14. Musacchio A., Lazzarini S., Makhoul P. and Simmons E. 2017. The Role and Impact of Development Banks. A Review of their Founding, Focus, and Influence. Brandeis International Business School, 84 p.
15. Public development banks: towards a better model. 2017. A Eurodad discussion paper co-sponsored by Afrodad and Latindadd, 32 p.
16. Sapienza, P. 2004. The Effects of Government Ownership on Bank Lending. Journal of Financial Economics 72: 357—384.
17. Stiglitz J. 1994. The Role of the State in Financial Markets. Proceedings of the World Bank Annual Conference on Economic Development 1993. Washington, DC, United States: World Bank.
18. Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu, vol. 2, no. 2, pp. 35—39.
19. The Official site of Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "On Banks and Banking". available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (Accessed 15 Feb 2020).
20. Kovryzhenko, L.O. (2016), "State banks: international experience and prospects for Ukraine", Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky, vol. 1 (2), pp. 126—128.
21. Kostohryz, V.H. and Khutorn, M.E. (2018), "State banks in the system of ensuring the financial stability of the banking sector of Ukraine", Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seria: Ekonomika, vol. 1, pp. 335—341.
22. Onischenko, V.V. (2012), "Analysis of the activity of state-owned banks in Ukraine", Visnyk SumDU. Seria "Ekonomika", vol. 2, pp. 186-192.
23. Onischenko, V.V. (2012), "Banks with state participation in the banking system of Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, DVNZ "ABS NBU", Sumy, Ukraine.
24. The official site of PAT "PryvatBank" (2018), "Annual Financial Report 2016—2017", available at: vzv.privatbank.tsom.ua (Accessed 15 Feb 2020).
25. The official site of Ministry of Finance (2019), available at: <https://indekh.minfin.tsom.ua/ua/banks/stat/tsount/2019/> (Accessed 15 Feb 2020).
26. Solodovnik, O.O. and Stepanenko, K.R. (2017), "Positioning of state-owned banks in the Ukrainian banking services market", Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seria : Ekonomika i menedzhment, vol. 27 (2), pp. 110—114.
27. Bian, B. Haselmann, R. Viga V. and Weder di Mauroc, B. (2017), "Government Ownership of Banks and Corporate Innovation", available at: <https://pdfs.semanticscholar.org/14e7/a0f75d4e24b5c3ed82143db8-a9d64c8dd2b0.pdf> (Accessed 15 Feb 2020).
28. Bruck, N. (1998), "The Role of Development Banks in the Twenty-First Century", Journal of Emerging Markets 3: 39—67.
29. Ernani, T. and Zeidan, R. (2016), The life-cycle of national development banks: The experience of Brazil's BNDES, The Quarterly Review of Economics and Finance, 62, 97—104.
30. La Porta, R. Lopez-de-Silanes, F. and Shleifer, A. 2002. Government Ownership of Banks. Journal of Finance 57: 265—301.
31. Musacchio A., Lazzarini S., Makhoul P. and Simmons E. 2017. The Role and Impact of Development Banks. A Review of their Founding, Focus, and Influence. Brandeis International Business School, 84 p.
32. Public development banks: towards a better model. 2017. A Eurodad discussion paper co-sponsored by Afrodad and Latindadd, 32 p.
33. Sapienza, P. 2004. The Effects of Government Ownership on Bank Lending. Journal of Financial Economics 72: 357—384.
34. Stiglitz, J. (1994), "The Role of the State in Financial Markets", Proceedings of the World Bank Annual Conference on Economic Development 1993, World Bank, Washington, DC, United States.

References:

1. Harbar, E.S. (2015), "Alternative ways to capitalize a bank in the face of significant cash shortages", Visnyk

Стаття надійшла до редакції 24.02.2020 р.